

Nr 182. •

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anvisande av ytterligare medel till uppförande av nybyggnad för patent- och registreringsverket; given Stockholms slott den 19 mars 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollen över finansärenden den 14 december 1917 och denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att, utöver det belopp av 1,200,000 kronor som 1916 års riksdag av reservationerna till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet anvisat till uppförande av en byggnad till ämbetslokal åt nämnda verk, för samma ändamål må av reservationerna tagas i anspråk ett belopp av ytterligare 1,175,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 december
1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN.

T. f. chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Palmstierna anförde:

På förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1916 års riksdag medel till uppförande av en nybyggnad för patent- och registreringsverket. Det anvisade beloppet har emellertid, med de sedan dess inträdda oerhörda prisstegringarna, visat sig alldeles otillräckligt. Jag anhåller nu att få göra den framställning, vartill detta förhållande synes mig för närvarande böra föranleda.

Jag erinrar då först, att Kungl. Maj:ts nyssnämnda förslag framställdes i en den 14 april 1916 dagtecknad proposition, nr 177, vilken avsåg, att riksdagen måtte medgiva,

att det Kungl. Maj:t och kronan tillhöriga kvarteret Doktorn vid Valhallavägen mellan Artilleri- och Skeppargatorna inom Hedvig Eleo-

nora församling i Stockholm finge för ett pris av 500,000 kronor överlåtas å patent- och registreringsverket för uppförande därå av ämbetslokal åt samma ämbetsverk;

att i nämnda kvarter finge för en kostnad av 1,200,000 kronor för berörda ändamål uppföras en byggnad i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Ragnar Östberg uppgjort förslag;

samt att för gäldande av omförmälda kostnader å tillhopa 1,700,000 kronor finge tagas i anspråk reservationerna å anslaget till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet.

I skrivelse den 8 juni 1916 angående regleringen av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel tillkännagav riksdagen under punkt 56, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts omförmälda förslag.

Innan jag fortsätter min redogörelse för vad i detta ärende förekommit, skall jag tillåta mig att med några ord bringa i erinran karaktären av och syftet med reservationerna å anslaget till patent- och registreringsverkets verksamhet, av vilka som nämnt medel anvisats till ifrågavarande företag.

Överskottet av nämnda verksamhet ingick under tiden intill år 1912 till en under statskontorets förvaltning ställd fond, benämnd patent- och varumärkesavgifters samt registreringsavgifters fond. Under förarbetena till den ändrade uppställning av riksstaten, som från och med år 1912 genomförts i syfte att, bland annat, fullständiga riksstaten med de grenar av statens verksamhet som dittills där saknats, uppkom frågan om redovisning i riksstaten av patent- och registreringsverkets inkomster och utgifter. I avgivet utlåtande framhöll statskontoret härom, att den verksamhetsgren, som handhaves av patent- och registreringsverket, vore avsedd att bestridas av avgifter som skulle erläggas av dem, för vilka verksamheten utövades, och att dessa avgifter icke borde utgå med högre belopp än som vore nödigt för verksamhetens uppehållande utan särskilda tillskott av statsverket. Detta syntes statskontoret betinga, att dessa avgifter och utgifter upptoges i riksstaten och redovisades i rikshuvudboken på ett sådant sätt, att berörda förhållande komme att direkt framträda. I anslutning härtill hemställde statskontoret, att patent- och registreringsverket måtte till inkomster och utgifter upptagas i riksstaten i närmaste överensstämmelse med det sätt, varpå utgifterna för lots- och fyrinrättningen och dess uppörd av fyr- och båkmedel där uppfördes. Statskontoret erinrade, att dessa medel upptoges å riksstatens inkomstsida med det belopp, vartill de beräknades inflyta, att å utgifts-

sidan uppfördes ett reservationsanslag till lots- och fyrinrättningen med samma belopp samt att, därest inkomstiteln lämnade överskott, detta tillgodofördes utgiftsanslaget, vars reservationer därigenom ökades och stode till förfogande.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 30 december 1910 av förslag till ny uppställning av riksstaten förklarade chefen för finansdepartementet sin anslutning till den uppfattningen, att patent- och registreringsverket till såväl inkomster som utgifter borde beredas plats i riksstaten. Beträffande sättet för omläggnings genomförande uttalade departementschefen, att, då enskilda personer fått sig ålagt att bidra till en viss bestämd statsverksamhet, de i följd härav härflytande avgifterna icke finge användas till jämväl andra statsändamål än dem, till vilka de blivit såsom bidrag lämnade. Vad statskontoret i ämnet anfört ansåg därför departementschefen vara av beskaffenhet att böra kunna läggas till grund för frågans lösning på ett för de enskilda intressena betryggande och jämväl för statsverksamheten på ifrågavarande område för framtiden tillfredsställande sätt. Man finge nämligen icke förbise, att många av de utgifter, som betingades av ifrågavarande verksamhet, kunde fördela sig synnerligen ojämnt på olika år. Grundtanken, som borde följas, avfattade departementschefen sålunda: »Så länge det är fastslaget, att de, som använda sig av statens patent- och registreringsverksamhet, skola genom avgifter bestrida kostnaderna för denna verksamhet, är det också riktigt att man ordnar så, att oförutsedda eller icke regelbundet återkommande utgifter för verksamheten kunna utgå från samma avgifter.» Såsom exempel framhöll departementschefen, att frågan om anskaffande av utvidgade lokaler för patentverket icke syntes kunna länge undanskjutas.

I detta sammanhang vill jag även erinra, att vid framläggandet av 1916 års proposition i ämnet föredragande departementschefen upptog reservationerna å ifrågavarande anslag till det belopp, vartill de vid 1916 års början belöpt sig, eller 1,785,000 kronor. Därtill lades det till 400,000 kronor beräknade nettovärdet å fastigheten nr 6 i kvarteret Rännilen med adressnummer 7 vid Birgerjarlsgatan i Stockholm, vilken fastighet enligt nådigt bemyndigande den 13 januari 1906 inköpts för medel ur omförmälda fond och allt sedan dess använts till ämbetslokal för patent- och registreringsverket. Till förfogande stod sålunda ett belopp av 2,185,000 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts ovan omförmälda, av riksdagen bifallna förslag skulle av sistnämnda belopp tagas i anspråk 1,700,000 kronor, varjämte till anskaffande av inventarier beräknades 265,000 kronor.

Då riksdagens förutnämnda skrivelse av den 8 juni 1916 den 30 i samma månad föredrogs, beslöt Kungl. Maj:t att

dels förklara, att det omförmälda kvarteret Doktorn vid Valhallavägen i Stockholm skulle för ett pris av 500,000 kronor överlåtas å patent- och registreringsverket för uppförande därå av ämbetslokal åt samma ämbetsverk;

dels anbefalla djurgårdskommissionen att verkställa ifrågavarande överlåtelse och därå utfärda köpebrev;

dels ock uppdraga åt överintendentsämbetet att i samråd med patent- och registreringsverket gå i författning om att i nämnda kvarter för en kostnad ej överstigande 1,200,000 kronor för berörda ändamål uppföra en byggnad i huvudsaklig överensstämmelse med omförmälda, av arkitekten Ragnar Östberg uppgjorda förslag samt därvid i första hand låta utarbета och Kungl. Maj:ts prövning underställa för företaget erforderliga arbetsritningar;

dels slutligen bemyndiga patent- och registreringsverket att för gäldande av omförmälda köpeskilling å 500,000 kronor taga i anspråk reservationerna å anslaget till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet.

I skrivelse den 1 augusti 1917 meddelade sedermera överintendentsämbetet, att, sedan ämbetet, med föranledande av sålunda erhållet uppdrag, anbefallt arkitekten Östberg att upprätta de erforderliga ritningarna och handlingarna, sådana av Östberg upprättats och till ämbetet ingivits; och överlämnade ämbetet med tillstyrkande nämnda handlingar och ritningar till Kungl. Maj:ts prövning tillika med ett av patent- och registreringsverket den 30 juli 1917 avgivet yttrande, varuti ämbetsverket förklarar sig, efter tagen del av de utav Östberg uppgjorda entreprenadhandlingarna rörande nybyggnaden, icke hava funnit något att därvid erinra. Vid anmälan den 7 september 1917 av vad överintendentsämbetet sålunda anfört och överlämnat anbefallde Kungl. Maj:t ämbetet att snarast möjligt införskaffa och till Kungl. Maj:t inkomma med anbud å utförandet av den ifrågavarande byggnaden.

I skrivelse den 17 november 1917 har nu överintendentsämbetet anmält, att ämbetet till fullgörande av sistnämnda uppdrag den 2 oktober samma år i författningssenlig ordning utlyst allmän entreprenad å nybyggnadsföretaget i fråga, innefattande byggnadsarbeten samt värme-, gas-, vatten- och avloppsledningsarbeten, varefter sådana anbud inom föreskriven tid inkommit till ämbetet.

Beträffande de inkomna anbuden har överintendentsämbetet anfört följande:

»Å grundarbetena samt husbyggnadsarbetena hava avgivits följande anbud, nämligen av:

	grundarbeten kronor	husbyggnads- arbeten kronor	Summa kronor
byggnadsfirman Zetterberg, aktiebolag	420,000	1,490,000	1,910,000
Axel Olsson	323,000	1,616,000	1,939,000
Kreuger & Tolls byggnadsaktiebolag	410,000	1,580,000	1,990,000
(det senare anbudets summa för grundarbeten minskas med kronor 40,000, för den händelse simplex-pålar användas),			
granit- och betongaktiebolaget.....	331,700		
Botolfsen & C:o... ..	385,000		

Härvid är emellertid att märka:

att byggnadsfirman Zetterbergs anbud ej avgivits enligt fastställt formulär, varför tid för anbudets giltighet ej angivits, samt

att i Axel Olssons anbud intagits vissa förutsättningar rörande prisförhöjningar å materialier, arbetslöner och transporter m. m. för anbudets giltighet.

Det lägsta anbudet å grundarbetena har sålunda avgivits av Axel Olsson, å 323,000 kronor. Då denne anbudsgivare emellertid förbehållit sig ökning i anbudssumman i händelse av prisförhöjningar å såväl arbetslöner som materialier och transporter, torde granit- och betongaktiebolagets anbud, å 331,700 kronor, vilket innefattar reservation endast å prisförhöjningar å cement, ställa sig förmånligare och förty böra antagas.

Av anbuden å husbyggnadsarbetena torde byggnadsfirman Zetterbergs anbud, vilket slutar å lägsta beloppet, ställa sig förmånligast.

Genom antagande av berörda anbud skulle byggnadskostnaderna uppgå till:

för grunden, enligt granit- och betongaktiebolagets anbud å	kronor	331,700
vartill bör läggas för cementprisernas stegring förslagsvis	»	15,000
för husbyggnadsarbetena enligt byggnadsfirman Zetterbergs anbud	»	1,490,000
Övriga kostnader för bygget böra beräknas till: för värmeledningsanläggningen, enligt P. A. Sjögrens anbud	»	154,484

för gas-, vatten- och avloppsledning, enligt P. A. Sjögrens anbud	kronor	67,350
för elektrisk belysningsanordning, enligt vidlagda beräkning av elektriska provningsanstalten	»	96,000
för hissar enligt närslutna beräkning av ingenjör W. Davidson	»	43,500
för ritningar, arbetsledning, kontroll och administration	»	75,000
för oförutsedda utgifter	»	101,966

Summa kronor 2,375,000.»

Efter att vidare hava anmärkt, hurusom av de inkomna anbudena och uppgjorda beräkningarna framginge, att de för utförandet av ifrågasvarande byggnadsföretag anvisade medlen icke bleve tillräckliga, har ämbetet avgivit det förslag, vartill frågans nya läge syntes ämbetet giva anledning. Detta förslag innebär, att Kungl. Maj:t, med fastställande av de med skrivelsen den 1 augusti 1917 överlämnade ritningarna, måtte dels bemyndiga ämbetet att antaga de av ämbetet, enligt vad ovan angivits, förordade anbudena å grundläggningsarbeten, 331,700 kronor, och å byggnadsarbeten, 1,490,000 kronor, ävensom att härvid använda ytterligare högst 191,966 kronor för arbetsledning och oförutsedda utgifter m. m., dels ock föreslå 1918 års riksdag att förutom för ifrågasvarande byggnadsföretag tidigare beviljade medel, av patentverkets nu förefintliga och under åren 1918 och 1919 inflytande reservationsmedel anvisa ett belopp av ytterligare 1,175,000 kronor.

Till stöd för vad överintendentensämbetet sålunda föreslagit har ämbetet dels anfört, att man med all sannolikhet borde kunna antaga, att kostnaderna för byggnadsarbeten för lång tid framåt icke skulle komma att sänkas, dels ock åberopat en av patent- och registreringsverket avgiven, den 26 november 1917 dagtecknad promemoria, i vilken, efter erinran att reservationerna å anslaget till ämbetsverket vid 1916 års början belöpt sig till 1,785,000 kronor och att nettovärdet av verkets fastighet nr 6 i kvarteret Rännilen beräknats till 400,000 kronor, tillhoppa 2,185,000 kronor, vidare anförts:

»Sedan dess hava reservationerna ökats med överskottet å ämbetsverkets verksamhet under år 1916, utgörande 165,447 kronor 17 öre. Under år 1917 till $\frac{1}{11}$ har överskottet utgjort c:a 400,000 kronor; och kan med största sannolikhet överskottet för hela år 1917 beräknas till minst 435,000 kronor. Vid 1918 års början skulle alltså finnas tillgängliga för ifrågasvarande ändamål c:a 2,785,000 kronor eller, om

köpeskillingen för tomten 500,000 kronor avdrages, 2,285,000 kronor. Dessa sålunda tillgängliga medel överstiga alltså med c:a 270,000 kronor den summa, som av överintendentensämbetet beräknats för byggnadens uppförande enligt de nu till antagande förordade anbudena, eller 2,013,666 kronor.

För återstående arbeten, som icke ingå i anbudena och som av överintendentensämbetet beräknats till 361,334 kronor, samt för anskaffande av inventarier finnes alltså redan vid 1918 års början nyssnämnda belopp, 270,000 kronor, tillgängligt; och torde de närmaste åren, så vitt nu kan bedömas, komma att lämna överskott, som fullt förslå till täckande av nu omförmälda utgifter.»

T. f. departementschefen.

Överintendentensämbetets av mig återgivna skrivelse av den 17 november 1917 utvisar, att kostnaden för uppförandet av nybyggnad för patent- och registreringsverket, vartill 1916 års riksdag anvisat 1,200,000 kronor, numera stigit med 1,175,000 kronor eller med i det närmaste 100 procent till 2,375,000 kronor. Av sistnämnda summa belöpa på kostnaden för grundläggnings- och husbyggnadsarbeten jämte utgifterna för ritningar, arbetsledning, kontroll och administration ävensom oförutsedda utgifter sammanlagt 2,013,666 kronor. Det återstående beloppet, 361,334 kronor, motsvarar de beräknade kostnaderna för anordnande av värme-, gas-, vatten- och avloppsledningar samt elektrisk belysning och hissar.

Överintendentensämbetets förslag innebär nu, att Kungl. Maj:t måtte, med fastställande av de förut överlämnade ritningarna, bemyndiga ämbetet att antaga de av ämbetet förordade anbudena å grundläggnings- och husbyggnadsarbeten samt att till utförande av dessa arbeten och bestridande av nyss angivna, därmed sammanhängande utgifter använda ett sammanlagt belopp av 2,013,666 kronor eller 813,666 kronor mera än vad riksdagen avsett för detta ändamål.

Givetvis måste det möta allvarliga betänkligheter att tillstyrka Kungl. Maj:t att utan riksdagens medverkan giva överintendentensämbetet det begärda bemyndigandet. Vid frågans bedömande har jag emellertid ansett följande omständigheter böra beaktas.

Till en början torde det icke kunna uppstå någon tvekan om nödvändigheten att fullfölja nybyggnadsföretaget trots den oerhörda kostnadsökningen. Patent- och registreringsverkets behov av ökat utrymme och ändamålsenligare lokaler är trängande och kommer till följd av växande arbetsbördan säkerligen att inom den närmaste framtiden göra sig alltmera kännbart.

Icke heller torde någon meningsskiljaktighet kunna uppstå beträffande sättet för anskaffande av medel till täckande av de ökade kostnaderna. Reservationerna å anslaget till patent- och registreringsverkets verksamhet, vilka enligt 1916 års riksdags medgivande skola tagas i anspråk för samtliga med byggnadsföretaget sammanhängande, då beslutade utgifter, lämna nu, enligt vad patent- och registreringsverket påvisat, tillgång till bestridande jämväl av förenämnda på de egentliga byggnadsarbetena belöpande, till 813,666 kronor upptagna ökade kostnad. Och den vid reservationernas uppförande på riksstaten hävdade grundsatsen, enligt vilken även oförutsedda eller icke regelbundet återkommande utgifter för patent- och registreringsverket borde utgå från reservationerna, har uppenbarligen sin fulla tillämpning även på det fall som nu inträtt.

Vidare har jag förut omnämnt, hurusom överintendentensämbetet i sin förevarande framställning uttalat, att man bör kunna med all sannolikhet antaga, att kostnaderna för byggnadsarbeten för lång tid framåt icke komma att sänkas. Med den tendens, som för närvarande råder på byggnadsmarknaden, förefaller det mig övervägande sannolikt, att, om frågans avgörande uppskjutes till dess riksdagen efter framlagd proposition får tillfälle att fatta beslut i ämnet, kostnaderna skola bli ännu högre än de, vilka nu föreliggande anbud utvisa. Därpå tyder också den omständigheten att, enligt vad överintendenten meddelat mig, nyssnämnda anbud icke gälla längre än till och med denna dag.

Vid övervägande av nu angivna förhållanden, därvid den rådande prisstegringstendensen syns mig särskilt beaktansvärd och i sista hand avgörande, har jag kommit till den uppfattningen, att Kungl. Maj:t handlar bäst i överensstämmelse med riksdagens genom 1916 års beslut uttalade vilja, om Kungl. Maj:t bemyndigar överintendentensämbetet att antaga de nu föreliggande anbuden.

Vid bifall till den hemställda jag sålunda kommer att göra torde Eders Kungl. Maj:t vilja framdeles, på ny anmälan av chefen för finansdepartementet, fatta beslut om framställning i ämnet till riksdagen.

På grund av vad jag nu anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte, med förklarande att Eders Kungl. Maj:t har för avsikt att hos 1918 års riksdag göra den framställning om anvisande av ytterligare medel för ifrågavarande ändamål som efter förnyad prövning kan finnas påkallad, ej mindre fastställa de vid överintendentensämbetets skrivelse den 1 augusti 1917 fogade ritningarna, än även bemyndiga överintendentensämbetet att omedelbart antaga anbud å grundläggnings- samt husbyggnadsarbeten för ifrågavarande byggnadsföretag, med iakt-

tagande att kostnaderna för nämnda arbeten jämte kostnaderna för ritningar, arbetsledning, kontroll och administration samt oförutsedda utgifter icke komma att uppgå till högre belopp än 2,013,666 kronor.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Karl Lindström.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde:

På förslag av Kungl. Maj:t medgav 1916 års riksdag, att i kvarteret Doktorn vid Valhallavägen mellan Artilleri- och Skeppargatorna inom Hedvig Eleonora församling i Stockholm finge för en kostnad av 1,200,000 kronor uppföras en byggnad till ämbetslokal åt patent- och registreringsverket ävensom att för gäldande av såväl nämnda belopp som kostnaden för tomten, 500,000 kronor, finge tagas i anspråk reservationerna å anslaget till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet. I skrivelse den 17 november 1917 anmälde över-

intendentsämbetet, att enligt infortrade anbud och inom ämbetet verkställda beräkningar kostnaden för byggnaden komme att uppgå till 2,375,000 kronor eller 1,175,000 kronor mera än vad hertill anvisats. Därjämte meddelade överintendentsämbetet under hand, att berörda anbud icke gällde längre än till och med den 14 december 1917. Då ämbetets omförmälda skrivelse sistnämnda dag i underdånighet föredrogs, beslöt Kungl. Maj:t, på hemställan av dåvarande tillförordnade chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Palmstierna, bemyndiga överintendentsämbetet att omedelbart antaga anbud å grundläggnings- samt husbyggnadsarbeten för ifrågavarande byggnadsföretag, därvid ämbetet hade att iakttaga, att kostnaderna för nämnda arbeten jämte kostnaderna för ritningar, arbetsledning, kontroll och administration samt oförutsedda utgifter icke komme att uppgå till högre belopp än 2,013,666 kronor. Kungl. Maj:ts förenämnda beslut delgavs omedelbart överintendentsämbetet, som genast gick i författning om anbudens antagande.

I anslutning till samma beslut förklarade Kungl. Maj:t sin avsikt vara att hos 1918 års riksdag göra den framställning om anvisande av ytterligare medel för ändamålet, som efter förnyad prövning kunde befinnas påkallad. Det är i sistnämnda ämne som jag nu anhåller att få för Eders Kungl. Maj:t framlägga förslag.

I överintendentsämbetets förutnämnda skrivelse den 17 november 1917 gjorde ämbetet, i avseende å frågans förnyade hänskjutande till riksdagen, hemställan därom, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1918 års riksdag att, utöver för ifrågavarande byggnadsföretag tidigare beviljade medel, av patent- och registreringsverkets då förefintliga och under åren 1918 och 1919 inflytande reservationsmedel anvisa ett belopp av ytterligare 1,175,000 kronor.

Då överintendentsämbetet gjorde nämnda hemställan, hade ämbetet att i fråga om det belopp, vartill reservationerna kunde beräknas uppgå vid slutet av år 1917, hålla sig till en av patent- och registreringsverket avgiven, den 26 november 1917 dagtecknad promemoria, vars innehåll återgivits i statsrådsprotokollet ovannämnda den 14 december 1917. Enligt nämnda promemoria kunde reservationerna — vilka i motiveringen till propositionen till 1916 års riksdag upptagits med det belopp, vartill de vid 1916 års början belöpt sig eller 1,785,000 kronor — beräknas uppgå vid 1917 års slut till minst 2,385,000 kronor. Med tillägg av den till 400,000 kronor beräknade köpeskillingen för ämbetsverkets nuvarande fastighet nr 6 i kvarteret Rännilen upptogs sålunda det belopp, som kunde antagas finnas tillgängligt för ifrågavarande ändamål vid 1918 års början till i runt

tal 2,785,000 kronor eller, med avdrag av kostnaden för tomten, till 2,285,000 kronor. Till täckande av såväl återstoden av de, på sätt förut nämnts, av överintendentensämbetet till 2,375,000 kronor beräknade totalkostnaderna för byggnaden som ock kostnaden för anskaffande av inventarier komme, enligt patent- och registreringsverkets i promemorian uttalade mening, de närmaste åren, så vitt då kunde bedömas, att lämna fullt tillräckliga överskott.

Nu mera har jag från patent- och registreringsverket mottagit en av vederbörande byråchef avgiven, den 7 februari 1918 dagtecknad redogörelse för ämbetsverkets inkomster och utgifter under år 1917 samt reservationernas ställning den 31 december 1917. Härav framgår, att för nybyggnaden under år 1917 utbetalats 130,000 kronor samt att — sedan kostnaden för tomten erlagts med 500,000 kronor — reservationerna den 31 december 1917 utvisat en behållning av 1,856,009 kronor 81 öre.

I anslutning härtill hava i redogörelsen under rubrik »för byggnadskostnadens bestridande avsedda medel» upptagits följande poster:

utbetalt belopp	130,000 kronor
reservationerna den 31 december 1917, i runt tal	1,856,000 »
beräknad nettobehållning å fastigheten nr 6 i kvarteret Rännilen	400,000 »
	<hr/>
	Summa 2,386,000 kronor.

Denna slutsumma, vilken med omkring 100,000 kronor överstiger den i patent- och registreringsverkets promemoria den 26 november 1917 beräknade, förslår till täckande av hela det belopp, 2,375,000 kronor, vartill byggnadskostnaderna beräknats i överintendentensämbetets förenämnda skrivelse den 17 november 1917. I detta sammanhang vill jag inskjuta det meddelandet, att chefen för byggnadsstyrelsen för mig anmält, att kostnaden för vissa av de arbeten, som icke ingått i de, jämlikt Kungl. Maj:ts förut omförmälda bemyndigande, den 14 december 1917 antagna anbuden, vid den 18 innevarande mars verkställd omräkning visat sig böra upptagas till ett belopp, som med 45,000 kronor överstiger motsvarande summa i de genom skrivelsen den 17 november 1917 framlagda beräkningarna. De arbeten, om vilka sålunda är fråga, avse ledningar för vatten, gas och värme. Med hänsyn därtill att icke ens en med 45,000 kronor höjd totalsumma kan anses slutgiltig, alldenstund bindande anbud å sistnämnda slag av arbeten, enligt vad chefen

för byggnadsstyrelsen meddelat, icke kunna under nu rådande förhållanden erhållas, anser jag mig icke nu böra taga hänsyn till den anmälda kostnadsökningen, utan torde jag framdeles få göra den ytterligare framställning i ämnet, vartill förhållandena kunna anses föranleda. Jag räknar sålunda nu alltjämt med det belopp, vartill hela kostnaden för byggnadsföretaget upptagits i överintendentensämbetets genom skrivelsen den 17 november 1917 framlagda förslag i fråga om förnyad framställning till riksdagen i detta ämne.

Innan jag går att angiva min egen ställning till sistnämnda förslag, ber jag att få erinra om ett av de skäl, som enligt statsrådsprotokollet den 14 december 1917 föranledde Kungl. Maj:ts då fattade beslut om bemyndigande för överintendentensämbetet att, trots den oerhörda kostnadsstegringen, antaga anbud å grundläggnings- och husbyggnadsarbeten. Tillförordnade departementschefen anförde såsom i sista hand avgörande skäl det förhållandet, att med den då rådande prisstegringstendensen på byggnadsmarknaden det syntes övervägande sannolikt, att, om frågans avgörande uppskötes till dess riksdagen efter framlagd proposition finge tillfälle att fatta beslut i ämnet, kostnaderna skulle bliva ännu högre än de då föreliggande anbuden utvisade. Den sålunda uttalade förmodan har sedermera be-sannats. Enligt vad chefen för byggnadsstyrelsen meddelat mig hava, sedan ifrågavarande anbud, på sätt ovan nämnts, den 14 december 1917 antagits, priserna på byggnadsmaterialier ytterligare icke oväsentligt stigit. Det kan sålunda med säkerhet antagas, att, om nya anbud måst införas, desamma kommit att lyda å ännu högre belopp än de nu antagna.

Till ovannämnda statsrådsprotokoll den 14 december 1917 anförde föredragande statsrådet, att någon tvekan icke syntes kunna uppstå om nödvändigheten att fullfölja byggnadsföretaget trots kostnadsökningen. Denna uppfattning delar jag till fullo. Patent- och registreringsverkets växande arbetsbörda kommer säkerligen att göra dess redan nu kända behov av ökat utrymme och ändamålsenligare lokaler allt mera trängande.

Jag har förut erinrat, att 1916 års riksdag till ifrågavarande byggnadsföretag anvisat medel av reservationerna till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet, ävensom meddelat, att överintendentensämbetets föreliggande förslag avser, att även det erforderliga tilläggsanslaget skulle utgå av nämnda reservationer. Nyss-

nämnda statsrådsprotokoll innehåller beträffande karaktären av och syftet med ifrågavarande reservationer en redogörelse, med stöd av vilken den då föredragande tillförordnade departementschefen uttalade, att reservationerna borde tagas i anspråk för täckande jämväl av den kostnad utöver de av riksdagen anvisade medlen, om vilken då var fråga. Vad föredraganden härom anförde, vartill jag nu torde få hänvisa, har uppenbarligen sin tillämpning på hela den ytterligare kostnad, som min nuvarande framställning avser.

Med vad jag nu, under hänvisning till statsrådsprotokollet den 14 december 1917, anført, torde jag hava tillräckligt angivit skälen för min principiella anslutning till överintendentsämbetets föreliggande förslag. Med hänsyn därtill att reservationernas nuvarande, förut av mig angivna belopp förelår till täckande av hela den tilläggskostnad, med vilken jag nu räknar, har jag icke anledning att yttra mig över den av överintendentsämbetet ifrågasatta utvägen att till en del taga i anspråk reservationsmedel, som beräknas inflyta under åren 1918 och 1919.

Jag hemställer sålunda, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, utöver det belopp av 1,200,000 kronor som 1916 års riksdag av reservationerna till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet anvisat till uppförande av en byggnad till ämbetslokal åt nämnda verk, för samma ändamål må av reservationerna tagas i anspråk ett belopp av ytterligare 1,175,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Stig Östergren.
